

Psychische kwalen zijn nergens zo in zwang als in Nederland - en daar hangt een gigantisch prijskaartje aan

Posted on 13 september 2025 by Calvin Schukkink

Onlangs stond *Wynia's Week* stil bij de vraag hoe het komt dan psychische kwalen als de burn-out, 'bore-out', ADHD en angststoornissen [juist in Nederland zo vaak worden vastgesteld](#). Minstens zo interessant is het prijskaartje dat eraan is verbonden.

Wat de directe kosten betreft, gaat het in de eerste plaats om zorguitgaven, zoals die worden berekend en bijgehouden door het RIVM. Onder de term vallen 'alle medische zorguitgaven, zowel collectief gefinancierde zorg als privaat gefinancierde zorg, maar ook uitgaven door andere overheden, burgers en bedrijven'.

Meer dan 500 euro per inwoner

In 2019 - het meest recente jaar waarover cijfers beschikbaar zijn - bedroegen de uitgaven voor psychische stoornissen 28,4 miljard euro, oftewel 29,3 procent van

de totale zorguitgaven. Dat is echter inclusief de categorieën dementie en verstandelijke beperkingen. Zonder die categorieën ging het om 8,4 miljard euro. De zorguitgaven voor burn-outs (278 miljoen euro in 2019) moeten we daar nog bij optellen: die rekent het RIVM niet onder psychische stoornissen omdat het geen officiële diagnose is. We komen dan uit op ongeveer 8,6 miljard euro. Op een inwonertal van 18 miljoen gaat het dus om circa 475 euro per hoofd van de bevolking.

Waarschijnlijk betreft het in 2025 een aanzienlijk hoger bedrag. Want volgens het CBS en het RIVM zijn de totale zorguitgaven (in alle domeinen) in Nederland tussen 2019 en 2023 opgelopen van 116 miljard naar ruim 137 miljard, een stijging van ruim 18 procent. Vooral de psychische aandoeningen zijn in die jaren flink toegenomen. Het zou zomaar kunnen dat we er jaarlijks inmiddels meer dan 500 euro per inwoner aan kwijt zijn.

Er zijn ook nog andere directe kosten. Denk aan de loondoorbetaling door werkgevers aan psychisch zieke thuiszitters. Volgens TNO bedroegen de kosten van loondoorbetaling door (deels) werk gerelateerd ziekteverzuim in 2023 in totaal ruim 8,3 miljard euro. Meer dan de helft daarvan, 4,9 miljard, betrof verzuim door 'psychosociale arbeidsbelasting'. Hieronder wordt verstaan werkstress, burn-out, overspanning en andere psychische klachten, bijvoorbeeld als gevolg van ongewenste omgangsvormen op het werk. In 2020 ging het nog om 3,9 miljard euro; ruim een miljard minder.

Zoals bekend wordt vrijwel nergens bij ziekte zoveel loon doorbetaald als in Nederland: twee jaar lang minstens 70 procent. Daarna is er de WIA. Volgens het CBS kregen eind 2020 bijna 760.000 Nederlanders een arbeidsongeschiktheidsuitkering. In 346.000 gevallen ging het om arbeidsongeschiktheid wegens psychische aandoeningen.

Ook indirecte kosten

Welke bedragen daarmee gemoeid zijn, is onduidelijk, maar er valt wel een schatting te maken. In 2020 was het gemiddelde bruto maandbedrag van een arbeidsongeschiktheidsuitkering 1150 tot 1200 euro. Reken je met het gemiddelde daarvan, 1175 euro per maand per persoon, dan kreeg iedere WIA-gerechtigde in 2020 ongeveer 14.000 euro. Als we dat bedrag vermenigvuldigen met 346.000 (het aantal WIA-ontvangers met een psychische aandoening), dan komen we uit op circa

4,9 miljard euro.

Ook belangrijk, maar moeilijker te berekenen zijn de indirecte kosten die gepaard gaan met een Nederlandse bevolking die psychisch steeds zieker wordt. Bijvoorbeeld productiviteitsverlies, verloren arbeidsjaren, informele zorg (mantelzorg, begeleiding) en de kosten die werkgevers moeten maken voor werving, vervanging en training. Volgens [onderzoek](#) van de Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) uit 2014 komen de totale maatschappelijke kosten van psychische aandoeningen in Nederland neer op ongeveer 3,3 procent van het bbp – dat zou vorig jaar ruim 35 miljard euro zijn geweest – en zijn het vooral de indirecte kosten die het zwaarst wegen. In werkelijkheid misschien nog wel zwaarder dan het OECD veronderstelt, want de categorie informele zorg wordt in het onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Ook het OECD concludeerde overigens dat in Nederland relatief veel werknemers thuiszitten met psychische klachten. Helaas voor de belastingbetaler is die trend nog lang niet gekeerd – er is zelfs geen uitzicht op.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u mee?](#) Hartelijk dank!